

РЕШЕНИЕ

№ 2880

гр. София, 28.04.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 63
състав**, в публично заседание на 05.04.2023 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Златка Илиева

при участието на секретаря Валентина Христова и при участието на прокурора Десислава Кайнакчиева, като разгледа дело номер **911** по описа за **2023** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 203 от АПК вр. чл. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ).
Образувано е след постановяване на Решение № 729/24.01.2023 г., постановено по адм. д. № 7408/2021г. на Върховния административен съд (ВАС), Трето отделение, с което е обезсилено решение № 7168/01.12.2021г., постановено по адм. дело № 7408/2021 г. на Административен съд – София град (АССГ) в частта, в която Министерството на отбраната е осъдено да заплати на М. М. А. сумата от 3550лв., като обезщетение за претърпени от него неимуществени вреди, резултат на административен акт – Заповед № РД-26-401 от 29.07.2016г. на Министъра на отбраната, който впоследствие бил отменен от съда, както и в частта, в която отхвърля претенцията за присъждане на обезщетение за претърпени неимуществени вреди до пълния и предявен размер от 27 366,50лв., като връща делото в тази част за ново разглеждане, при спазване указанията на ВАС, а именно: да се даде възможност на ищеца да посочи периода на претендираното обезщетение.
Предявена е искова молба от М. М. А., ЕГН [ЕГН], с адрес: [населено място],[жк], [жилищен адрес]08, за присъждане на обезщетение неимуществени вреди в резултат на Заповед № РД-26-401 от 29.07.2016г., издадена от министъра на отбраната, с което се прекратява служебното му правоотношение на основание чл.1, ал.1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ).

Ищецът конкретизира времевият обхват на претендираното обезщетение: от

издаването на заповедта на министъра на отбраната за уволнението му на 29.07.2016г. до възстановяването му на работното място на 14.02.2018г. с обща просъжителност 18 месеца и 16 дена, както и след възстановяването му до момента на подаване на исковата молба на 21.07.2021г. с продължителност 41 месеца.

Излага, че неимуществените вреди се изразяват в накърнен обществен престиж и пропуснати възможности (в т.ч. забавяне) за професионална реализация и тенденциозно недобронамерено отношение:

1. Като държавен служител - лишаване от упражняване на професията, в направление и функционални дейности, в които е изградил име и дългогодишна кариера в професионалната област на реализация, сред общност, колеги, партньори и контрагенти в страната, органите на Северноатлантическия договор (НАТО), Европейския съюз и по други двустранни и многостранни програми, проекти и инициативи за периода от 29.07.2016г. до 14.02.2018г.

2. Научно-преподавателска дейност - пропуснати поредица от възможности и сериозно забавяне на академичното и творческото развитие, чрез лишаване или значително ограничаване на възможностите за участие в научноизследователски и научно-развойни форуми (конференции, семинари, срещи и др.), професионални контакти, както и практическа дейност, като предпоставка за последваща творческа такава, поле за изява и представяне на свои идеи, концепции, публикации и друга научна продукция. На практика недопускане до научна и академична (вкл. преподавателска и изследователска) дейност в учебните заведения и институти с принципал министъра на отбраната, и в тази връзка сериозно възпрепятстване на опитите за подобна реализация в други учебни заведения, свързани с професионална област „Сигурност и отбрана“ (направления „Национална сигурност“ и „Военно дело“), др. за периода от 29.07.2016г. до 14.02.2018г.

3. Тенденциозно и недобронамерено отношение на субекти от ръководния състав на Министерството на отбраната - практически тези, които са подготвили и съгласували акта на министъра, с който е прекратено служебното му правоотношение, и свързани с тях лица, бяха или са на същите или по-високи позиции в командната верига на ведомството, което им дава възможност да влияят чрез пряко или косвено въздействие върху осъществяване на професионалната му реализация като държавен служител и по линия на научната и академичната дейност, демонстрирайки своето субективно отношение, изразено като явно или прикрито неудовлетворение от решението на ВАС, с което е бил възстановен. Някои от инструментите в това отношение са: необосновано по размер и незаконосъобразно най-ниско месечно възнаграждение за длъжностното ниво (вижте т. 2), незаконосъобразно лишаване от присвояване на по-висок ранг (вече 7 г., при максимален срок от 4 г.), получаване на по-ниски атестационни оценки, невключване в заповеди за награди при еднакво или по-значимо като обем и качество участие в мероприятия на ведомството, недопускане на кадрово и личностно развитие, необосновано лишаване от участия (на единственият хабилитиран в администрацията на министерството държавен служител) в научни, научно-практически и др. форуми, работни групи и т.н. за периода от 29.07.2016г. до 27.07.2021г.

4. Причинени страдания:

- Физически - значителна загуба на тегло (над 10%), на коса (неизмеримо повече), видимо ускорено цялостно състаряване, многостранни здравословни проблеми, липса на сън и апетит, нервни тикове и примигвания, смущения в двигателната активност и

либидото, прояви на цялостна физическа отпадналост, неразположение и дисфункции на организма за периода от 29.07.2016г. до 27.07.2021г.

- Психически - депресия, нервни пристъпи, редовно вътрешно напрежение, безпокойство и потиснатост, световъртеж и нервно разстройство, раздразнителност и непредизвикана избухливост, враждебност, гневност, трудно съсредоточаване, чувство на безполезност и липса на перспективи, социопатност и абнормалност породени от липса на социофилия (ограничено общуване) и др. за периода от 29.07.2016г. до 27.07.2021г.

- Морално-ценностни - липса на справедливост като морално-етично понятие, диспропорционалност между деяние и последствие/възмездие, между заслуги и отношение, между качества и възнаграждение, разочарования, липса на емпатия, интерпретация на чест, достойнство и други морални категории, шокова (стресова) трансформация на ценностната система и др. за периода от 29.07.2016г. до 27.07.2021г.

Претендира съдът да постанови решение, с което да му присъди сумата от 27366,50 лв. – обезщетение за неимуществени вреди, резултат на административен акт – Заповед № РД-26-401 от 29.07.2016г. на Министъра на отбраната, както и сторените разноски.

В съдебно заседание, ищецът не се явява. Представена е молба, с която се уточнява исковата претенция и са представени заповед за комадировка, докладна записка и писмена защита.

Ответникът – Министерство на отбраната, се представлява от процесуален представител юрк. Г., която оспорва исковата молба. Претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение.

Участвалият в производството по делото прокурор К., като представител на СГП, изразява становище за неоснователността на предявения иск за неимуществените вреди, като счита, че не са налице кумулативно изискуемите предпоставки по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ.

Административен съд – София град, като прецени доводите на страните във връзка със събраните по делото доказателства, намира следното от фактическа страна:

По делото не е спорно, че със Заповед № РД-26-401 от 29.07.2016 г. на Министъра на отбраната е прекратено служебното правоотношение на М. А., на основание чл. 106, ал. 1, т. 6 от Закона за държавния служител (ЗДСл). Длъжността, която А. е заемал да прекратяване на служебното правоотношение е била „държавен експерт” в отдел „Развитие на въоръженията”, в главна дирекция „Отбранителна аквизиция”, с ранг IV младши.

Заповедта е отменена с Решение № 1614 /06.02.2018г. по адм. дело № 13487/2017г. на ВАС, петчленен състав, II колегия.

Видно от приетия по делото изпълнителен лист, издаден от АССГ, Първо отделение, 10 състав на ищеца е присъдено и изплатено обезщетение в размер на 9786 лв., за шест месеца, през които той не е заемал държавна служба, на основание чл. 104, ал. 1 от Закона за държавния служител.

Като доказателства по делото са приети, представени от ищеца документи за професионалната квалификация, научен опит и постижения на ищеца.

Представени са и 6 броя болнични листове (л. 65-70 от адм. дело № 7408/2021г. на АССГ), които сочат, че ищецът е бил диагностициран с общо заболяване – световъртеж от централен произход, като му е предписан режим

домашен-амбулаторен за общ срок от 120 дни, за периода 29.07.2016 г. до 14.12.2016 г.

Със същото заболяване е бил диагностициран за общ срок от 5 дни за периода 19.03.2018 г. до 09.09.2019 г. (болнични листове на л. 71-74 от адм. дело № 7408/2021г. на АССГ).

По делото е приета и епикриза от отделението по неврология на МБАЛ „Света С.“ (л. 75 от адм. дело № 7408/2021г. на АССГ), за приемането му по клинична пътека № 056 – диагностика и лечение на болести на черепно-мозъчните нерви на нервните коренчета и плексуси, полиневропатия и вертеброгенни болкови синдроми и престой в отделението за периода 16.09.2016 г. до 21.09.2016 г. с основна диагноза увреждане на шийните коренчета.

Като доказателства по делото са приети представени от ответника документи, касаещи индивидуални оценки за изпълнение на длъжността на А. и заповед за командировка на ищеца за участие в международен форум в чужбина.

При така установената фактическа обстановка съдът намира от правна страна следното:

По допустимостта на иска: искът е допустим. Той е предявен след отмяна на административен акт и срещу юридическото лице, представлявано от органа, от чийто нищожен акт се твърди, че са причинени вредите. Ищецът е активно легитимиран и твърди, че е претърпял неимуществени вреди.

Разгледан по същество, искът е частично основателен.

В чл. 7 от Конституцията на Република България е предвидено, че държавата отговаря за вреди, причинени от незаконни актове или действия на нейни органи и длъжностни лица. Проекция на този принцип е разпоредбата на чл. 203 от АПК, съгласно която исковите за обезщетения за вреди, причинени на граждани или юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица, се разглеждат по реда на тази глава, а за неуредените въпроси се прилагат разпоредбите на Закона за отговорността на държавата и общините за вреди. Активно легитимирана страна по иска по чл. 203 от АПК, може да бъде всяко лице, което твърди, че е претърпяло вреди, в следствие на незаконосъобразни актове, действия или бездействия на държавни и общински органи и длъжностни лица. Този иск представлява автономно средство за защита на частноправните субекти срещу несъобразена със закона административна дейност. Те обаче следва да докажат претърпените вреди, техния характер и размер и най-вече, че вредоносният резултат е в пряка причинно-следствена връзка с противоправното поведение на държавен или общински орган или длъжностно лице, при или по повод на изпълнението на административната дейност. Това е така, защото деликтната отговорност на държавата/общината не се презюмира от закона, поради което в тежест на ищеца (арг. чл. 154, ал. 1 от ГПК, във връзка с чл. 144 от АПК) е да проведе главно и пълно доказване на всички елементи от фактическия състав на предявения иск, а за съда съществува задължение да приеме за ненастъпили тези правни последици, чийто юридически факт е останал недоказан.

По силата на чл.1, ал.1 ЗОДОВ държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност.

На основание чл. 4 от ЗОДОВ, държавата и общините дължат обезщетение за всички

имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо от това, дали са причинени виновно от длъжностното лице. Поради това отговорността се характеризира като обективна, безвиновна, а възникването на право на обезщетение предполага установяване на незаконосъобразни действия и/или бездействия. Във фактическия състав на отговорността на държавата или общината за дейността на администрацията, визирана в чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ се включват следните елементи: незаконосъобразен акт, действие или бездействие на орган или длъжностно лице на държавата или общината, при или по повод изпълнение на административна дейност, отменени по съответния ред; вреда от такъв административен акт; причинна връзка между постановения незаконосъобразен акт, действие или бездействия и настъпилите вредоносен резултат. При липсата, на който и да е от елементите на посочения фактически състав не може да се реализира отговорността на държавата по реда на чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ.

В конкретния случай, е безспорно, че е налице незаконосъобразен административен акт – Заповед № РД-26-401 от 29.07.2016 г. на Министъра на отбраната, с което е прекратено служебното правоотношение на М. А., на основание чл. 10б, ал. 1, т. 6 от Закона за държавния служител (ЗДСл). Длъжността, която А. е заемал да прекратяване на служебното правоотношение е била „държавен експерт” в отдел „Развитие на въоръженията”, в главна дирекция „Отбранителна аквизиция”, с ранг IV младши. Процесната заповед е отменена с Решение № 1614 от 06.02.2018 г. на ВАС, петчленен състав.

Поради това следва да се приеме, че е изпълнена първата кумулативна предпоставка по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ. За да бъде уважен искът по основание, следва по категоричен начин да се установи, че са настъпили претендираните от ищеца неимуществени вреди и че те са в резултат на незаконосъобразната заповед.

Незаконното уволнение само по себе си е факт, който предполага страдания, трудности и негативни емоционални преживявания на лицето с което е прекратено служебното правоотношение, чувство на потиснатост, на ниско самочувствие без да е необходимо те да се доказват. Влошеното емоционално и психическо състояние на ищеца се установява и от свидетелските показания на Д. Х. Х. и И. Г. И., които са били колеги на А.. Показанията на свидетелите са логични непротиворечиви, кореспондират както помежду си, така и с останалия събран по делото доказателствен материал. Не без значение за преценка на показанията на свидетелите е и фактът, че същите са непосредствени очевидци на фактите и събитията, които възпроизвеждат в показанията си, поради която причина съдът не намира основание показанията им да не бъдат кредитирани при разрешаване на настоящия административноправен спор в поддържания от ответника аспект.

От представената по делото епикриза от отделението по неврология на МБАЛ „Света С.“, се установява, че ищецът е потърсил медицинска помощ и е заявил, че има оплаквания от силни болки във врата, изтръпване и намалена чувствителност в облатта на двете предмишници и дланите. Приет за престой за периода 16.09.2016 г. до 21.09.2016 г. с основна диагноза увреждане на шийните коренчета.

При тези данни съдът приема, незаконосъобразната заповед за прекратяване на служебното правоотношение е причинила на ищеца твърдените неимуществени вреди.

Само за пълнота следва да се отбележи, че доколкото отговорността по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ е обективна, т.е. държавата отговаря за вредите, причинени от нейни органи

или длъжностни лица при или по повод изпълнение на административната дейност, които са последица от незаконосъобразните им актове, действия и бездействия, независимо дали са причинени виновно от тях е без значение дали издателят на отменената заповед е действал виновно или не.

С оглед гореизложените съображения, съдът намира, че са доказани всички кумулативни предпоставки за реализиране отговорността на държавата по смисъла на чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ. Преживените страдания не могат да бъдат заличени, въпреки отмяната на административния акт и подлежат на възмездяване.

В тази насока и относно размерът на обезщетението за претърпените неимуществени вреди, е необходимо да се посочи следното: Тази категория вреди, макар и да не могат да бъдат предмет на конкретно измерване по количество и размер също подлежат на установяване посредством допустимите в процеса доказателствени средства, освен ако житейският опит сочи, че всеки нормален човек би изпитвал морално страдание при конкретните обстоятелства. Именно защото неимуществените вреди не могат да бъдат измерени с количествени показатели, законодателят в чл. 52 от ЗЗД е приел, че те се определят от съда "по справедливост". Понятието "справедливост" е морално-етична категория и включва съотношението между деянието и възмездието. Всъщност размерът на обезщетението като паричен еквивалент на причинените неимуществени вреди следва да бъде определен при съобразяване характера, вида, изражението и времетраенето на претърпените вредни последици, ценността на засегнатите нематериални блага и интереси и при отчитане икономическия стандарт в страната към момента на увреждането, така, че обезщетението да не бъде средство за неправомерно обогатяване. Спазването на принципа на справедливостта, като законово възведен критерий за определяне паричния еквивалент на моралните вреди, изисква размера на обезщетението за претърпени неимуществени вреди да бъде определен от съда с оглед на всички установени по делото факти и обстоятелства, касаещи начина, по който незаконосъобразната административна дейност се е отразила на увреденото лице. Обезщетението за неимуществени вреди има само компенсаторна функция. Целта му е не да поправи вредите, а да възстанови психическото равновесие на пострадалото лице. Това обуславя необходимостта от обективно, всестранно и пълно обхващане на всички, настъпили в резултат на увреждането неимуществени вреди. В правната теория и съдебната практика се приема, че в понятието "неимуществени вреди" се включват претърпените болки и страдания, които представляват негативни емоционални изживявания на лицето, намиращи не само негативно отражение в психиката, но и социален дискомфорт за определен период от време. Затова законът е въвел справедливостта като критерии за тяхното обезщетяване. Следователно понятието "справедливост" е обусловено от конкретните и обективно съществуващи обстоятелства, като обем, интензитет и продължителност на претърпените болки и страдания, физическите, психологическите и социалните последици за увредения, възрастта на увреденото лице. В този аспект, и с съгласно задължителните указания в т. II от ППВС № 4 от 1968 г., размерът на обезвредата следва да бъде съответен на претърпените вреди.

В обсъждания контекст настоящата съдебна инстанция намира, че

обезщетение в размер на 3500 лева за причинените неимуществени вреди - причинените душевни страдания по твърденията в исковата молба и за уронване на престижа и достойнството пред колеги, близки и приятели от незаконосъобразния акт на административния орган, компенсира в пълнота преживяното от ищеца, предвид характера на вредите, тяхната степен, интензитет и продължителност.

Като отчита характера и интензитета на настъпилите вреди, както и периодът, в който са претърпени, съдът намира, че над посочения по-горе размер от 3500 лева, до претендирания 27 366,50 лв. е недоказан икато такъв следва са отхвърли.

С оглед на изхода на спора, на ищеца и на ответника се дължат разноси съразмерно на уважената и отхвърлена част от иска. На осн. чл.10, ал. 4 ЗОДОВ съразмерно с отхвърлената част на иска, се дължи юрисконсултско възнаграждение на ответника, своевременно поискано. Такива не са поискани от ищеца, но са поискани своевременно от ответника, поради което съдът дължи присъждането им, съразмерно на отхвърлената част от иска.

Водим от горното Административен съд – София град, I-во отделение, 63 състав

РЕШИ:

ОСЪЖДА Министерство на отбраната да заплати на М. М. А., ЕГН [ЕГН] сумата от 3500 (три хиляди петстотин) лева, като обезщетение за претърпени от него неимуществени вреди, настъпили от отменен като незаконосъобразен административен акт – Заповед № РД-26-401 от 29.07.2016г. на Министъра на отбраната, за периода от датата на заповедта 29.07.2016г. до датата на депозирането на исковата молба 21.07.2021г., като ОТХВЪРЛЯ исковата претенция в частта за горницата над 3500 лв. до пълния предявен размер от 27 366,50 лв.

ОСЪЖДА М. М. А., ЕГН [ЕГН] да заплати на Министерство на отбраната сумата от 100 (сто) лева, представляваща юрисконсултско възнаграждение. Решението подлежи на обжалване в 14-дневен срок от съобщаването му на страните, с касационна жалба пред Върховния административен съд на Република България.

СЪДИЯ: